

Ramiz Məmmədzadə

Açığını deyim ki, son vaxtlar bir az tənbelləşmişəm, qalın-qalın kitabları oxumağa hövsələm çatmır.

Son oxuduğum (həm də həyəcan və həvəslə) əsər hörmətli xalq yazıçımız Elçin müəllimin "Baş" romanı olub.

Əslində böyük risk və tarixi dəqiqliklə işlənmiş bu roman etirli yaz günlərinin göy gurultusu, zil qaranlıq gecələrin qəfləti çaxan şimşəkləri kimi məni diksindirib, çox-çox uzaqlara apar-mışdı...

Dövrü mətbuatı izləyirəm. "Ədəbiyyat" qəzetinin, "525-ci qəzet" in, "Azərbaycan" jurnalının, "Ədalət" qəzetinin, "Yeni Müsavat" ın, demək olar ki, hər nömrəsini oxumaqdayam və s.

Yeni çıxmış şeir kitablarını vərəqləyirəm, müəllifinə baxıb şeirləri oxuyuram...

Və bu günlərdə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (yeri gəlmişkən, bu təşkilatın tarixi və halal adı olan "İttifaq" sözünün dəyişdirilib "Birlik" sözü ilə əvəz edilməsinin məqsəd və mənasını hələ də başa düşə bilmirəm...) üzvü Sabir Abdinin "Adını sən seç..." ("Yazıçı" nəşriyyatı, 2016) şeirlər toplusu barədə nəse yazmaq həvəsinə düşdüm (dostlarımla dostudur).

Əvvəla, onu deyim ki, Sabir Abdinin şeir sevdasına, poetik duyğularına şübhəm yoxdur. Küləklərlə, yağışlarla, yarpaqlarla, budaqlarla pıçıldaşan Yerlə, Göylə əlləşən, bizləri heyretləndirmək istəyən, ulu təbiətlə dər-dləşməyi bacaran qələmdaşım elə misralar, fəlsəfi ümumiləşmələr tapa bilib ki, yaş fərqi-nə görə məndən çox-çox cavan olan bu yaradıcı adamın səmimiyyətinə inandım.

Amma kitabın adını başa düşmədim. "Adını sən seç..." nə deməkdir axı, adı "seçməzlər", "ad qoyarlar, ad verərlər". Kitab da uşaq kimdir, sənin övladındır, dünyaya gətirmisən, zəhmət olmasa, adını da özün ver...

"Kitabın adı papaq başa yaraşan kimi yaraşmalıdır" (Nodar Dumbadze).

Oxucunun nə marağı var ki, hələ bir oturub fikirləşsin ki, başqa birisinin kitabına nə ad qoya bilər və s.

O ki qaldı kitabın məzmununa, sənətkarlıq məsələlərinə, bu başqa məsələ, bu istiqamətdə fikir söyləmək, mübahisə etmək, nəyi yaxşıdır, nəyi pisdir sualına cavab tapmaq mümkün olan işdir...

Milli Qəhrəman igid Mübariz İbrahimovun adına yazılmış "Vətəndaş oldun" şeiri forma və

SABİR ABDİNİN POETİK OVQATINA VƏ DİGƏR MƏSƏLƏLƏRƏ DAİR

məzmun cəhətcə maraqlıdır, uğurludur:

Səsinə səs verdi Vətən!
Səsinə səs verdi Bayrağım!
Səsinə səs verdi Torpağım!

Şeirdə misralararası səpələnmiş "Sən Vətənin qardaşısan", "Sən Vətənin sirdaşısan", "Vətənin ömürlük yoldaşısan"... və s. bu kimi qafiyələnmiş fikirlər ümumilikdə bu şeirin, ahənginə, ritminə uyğundur, musiqilidir, desəm, düz olar.

Şeir sanballı, siqletli misralarla da sona çatır:

Sən Vətənə Yoldaş oldun!
Sirdaş olsun! Qardaş oldun!
... Sən Vətəndaş oldun!

Əgər müəllifin poetik ab-havası estetik meyarlara, tələbkar və həssas oxucu zövqünə cavab verə biləcəyi bir sıra yazılardan danışasam, təbii ki, bu mətni oxuyanları yormuş olaram, bəlkə...

Uğurlu şeirlərin adını çəkmək, həyəcan və hissiyyatla ifadə edilmiş misraları yeri gəldikdə yada salmaq mümkündür.

Mənə elə gəlir ki, dövrü mətbuatımızda məxsusi sifarişlə nəşr edilmiş kitablara dair daha çox tərifnamələr yazılır. ("urra!" "hər şey əladır", kimi şüarlar adamı heyretləndirir).

Hətta elmi dərəcəsi - filanı olan populyar imza müəlliflərinin də başdansovdu "rəylərinə" təəssüflənməmək mümkün deyil.

O da maraqlıdır ki, belə tənqidçilərin əksəriyyəti "yeni kitab", "yeni şeir" əvəzinə "təzə kitab", "təzə şeir" ifadələri işlədib diqqətsizlik edir, dağ çeşməsi kimi etirli, melodik və zərif dilimizi zədələyirlər...

Dostum, sirdaşım ədəbiyyat professoru, şair Arif Abdullazadənin mənə söylədiyi bir əhvalat yadımda qalıb, ötən əsrin 50-60-cı illərinin söhbətidir.

Məşhur Dövlət Universitetimizdə məşğələ vaxtı akademik Məmmədçəfər Cəfərov onun kitabı haqqında məqalə yazıb qəzetdə çap etdirmiş tələbələr-dən birinə müraciətlə deyib ki, çox sağ ol, oğlum, təşəkkür edirəm, yazını oxudum.

Amma sənə bir məsləhətim var, yazmısan ki, bu kitabda "təzə fikirlər" var. "təzə fikir" yazmaq doğru deyil, "təzə paltar", "təzə tərəvəz" olar. "yeni fikir", "yeni söz" yazmaq lazımdır.

Dilimizin incəliklərinə diqqət vacibdir...

Allah hər iki ədəbiyyat aliminə rəhmət eləsin.

Hə, yenə qayıdıram şair Sabir Abdinin şeir kitabına. Və onun kitabı haqqında qənaətimi bildirmək məqsədilə, elmlər doktoru, poeziya xiridarı, professor Gülşən xanım Əliyeva - Kəngərlinin şeir sənəti (yeri gəlmişkən, Milli Məclisin keçmiş üzvü professor adını daşıyan filankəs filankəsov şeiri (şairliyi) sənət kimi qəbul etməyi qüsurlu düşüncə hesab edir, uydurur ki, şeir sənət deyil hobbidir...Allaha şükür ki, ölmədik, belə sayıqlamağı da eşitdik)...haqqında həssaslıqla və ustalıqla dedi-yi aşağıdakı bir fikri bu yazıya əlavə etməyi vacib bildim: -"Poeziya sözün musiqi həddinə çatdırılması deməkdir..."

Nə gözəl, nə sərrast və dəqiq deyim....

Və mən də Sabir Abdinin

Taleyimə sazaq düşüb Odu sönmüş ocaq düşüb Yollar məndən uzaq düşüb Gəl, özünlə apar məni...

"Pəncərəmi döyən yağış"ın ovqatı bir az ayırıdır, bir az başqa cürdür:

Pəncərəmi döyən yağış Heyran-heyran sənə baxdım İstəmədim tək yağasan Sənə baxıb mən də yağdım...

"Küləklər", "Gəl, Günəşim", "Yağış pıçıldısıyam", "Göylərdə donan külək" şeirlərindəki kövrək ifadələr oxuyanı düşündürür, deyim tərzilə diləyatımlıdır:

Qəlbini qırdığım bir uşaq Budağını qırdığım bir ağac,

Közü sönmüş bir ocaq Ləçəyi qurumuş bir çiçək Buza dönmüş bir ürək...

Əlbəttə, Sabir Abdinin şeirlərində melodik nəğmələr, zərifdən zərif duyğular olduğuna görədir ki, bəstəkar Nadir Əzimov onun bir sıra şeirlərini nəğmələşdirə bilmişdir.

Kitabda dostlara, yaxınlara həsr olunmuş ithaf şeirlərinin səmimiyyətinə şübhə yeri yoxdur, dostumuz Oqtay Rza demiş "adlı-ünvanlı misralar" vasitəsilə sənə doğma, yaxın (bəzi hallarda səhvə də yol verirsən...) adamlara üz tutmaq özü də savab işdir.

Mən ümid edirəm ki, hörmətli Sabir Abdin onun kitabı haqqında qənaətimdən inciyəsi deyil.

Bu maraqlı, təcrübəli şəxsin vəzifəsi çiyinlərindən boylanən hüquq xadiminin kişi zövqünə, poetik düşüncəsinə, şəxsiyyətinin bütövlüyünə hörmətlə yanaşaraq, bir daha şeir sənətinin çox ciddi və məxsusi sənət olduğu fikrini təkrar etməklə, bu yüksək sənətə öz halalın kimi baxmamağı günah hesab edirəm...

Hər söz, misra, qafiyə üstün-

də zərgər dəqiqliyi ilə işləmək tələb olunur şeir sənətində!...

Hec bir məna daşımayan, səni "tərpətməyən", adi danışiq dilindən seçilməyən söz topası kime və nəyə lazımdır...

Məşhur ədəbiyyatçı Tomas Eliot poeziyaya dair çox sanballı, elmi-məntiqi fikir söyləmişdir:

"Şeir o zaman məna kəsb edir ki, bizə nəse ciddi bir şey haqqında xəbər çatdırsın və bu xəbər bütün varlığımıza toxunsun, ancaq bu şeir dediyimiz funksiyanı yerinə yetirməyəndə, demək poetik baxımdan da mənasızdır..."

Təbii ki, Sabir Abdin duyğulu adamdır, köksündə kifayət qədər həssas bir ürək çırpınmaqdadır.

Amma poeziyanın dəyişməz qanunları var ki, mütləq əməl etmək vacibdir. Xüsusilə heca vəznində yazılmış şeirlərin qafiyə sistemində əməl olunmalıdır, mənəcə. Qafiyə misraların, fikirlərin libasıdır, bər-bəzəyidir, deyiblər. "alıbdı", "qalıbdı" qafiyələri mənə köhnəlmiş pəncəyin sürtük qollarım xatırladır. Qafiyə seçib yerinə qoymaq özü bir sənətdir, düşünürəm.

Çağdaş poeziyamızda qafiyələrin Məmməd Araz "akademiyası" var axı... - ("öteri belə", "Həkəri belə", "təkəri belə"...) Zəhmət çəkib dilimizin zəngin dərən qatlarına doğru addımlamalıyıq...

Başqa bir məsələ, planetlərin adı (xüsusi isim) böyük hərflərlə yazılmalıdır.

Başımızın üstündəki səmanın adı Göydür, yaşadığımız planetin adı Yerdür.

"Günəş", "Ay" niyə gah böyük, gah da kiçik hərflərlə yazılır, görəsən... ("Qalmışam yer ilə göy arasında") Mən şair Sabir Abdinə yol göstərmək, nəyisə öyrətmək xəyalından çox-çox uzağam. Bu sözləri də yeri gəldi yazdım və peşiman deyiləm ki, yazdım, hər halda ziyanı olmaz.

Hər kitabın ciddi redaktoru, korrektorü hökmən olmalıdır. Sözle işləyən çəxsin masası üstə "Azərbaycan dilinin orfoqrafiya lüğəti" və "Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti" kitablarının olması vacibdir.

Hörmətli şairimiz Sabir Abdinin yeni kitabı barədə yazımı təkrar da olsa Tomas Eliotdan daha bir misal çəkməklə bitirirəm və üzümü müəllifə tutub bildirmək istəyirəm ki, işdi-şayəd o istəsə, mən gələcəkdə nəşr ediləcək kitabının redaktoru olmağa söz verirəm...

Tomas Eliot yazır:

"Lap bir heykəltəraş kimi şair də işlədiyi materiala sadıq olmalıdır. Haçansa eşitdiyi səslərdən şeirin harmoniya və melodiya-sını yaratmalıdır".

Bu qədər.

Şüvəlan, 29 may 2017-ci il